

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії,
ректор ДВНЗ «Університет
менеджменту освіти»

М. О. Кириченко
«29» вересня 2019 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
освітній рівень - **бакалавр**

Галузь знань - **07 «Управління та адміністрування»**

Спеціальність - **073 «Менеджмент»**

Освітньо-професійна програма - **«Менеджмент»**

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

ЗМІСТ ПРОГРАМНОГО МАТЕРІАЛУ

Модуль 1. Основи економіки

Модуль 2. Менеджмент організацій

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ ФАХОВОГО

ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахових випробувань за спеціальністю 073 «Менеджмент», (далі – Програма) є нормативним документом ДВНЗ «Університету менеджменту освіти» НАПН України, який розроблено кафедрою економіки, підприємництва та менеджменту на основі освітньо-професійної програми підготовки «бакалавр», галузь знань 07 «Управління та адміністрування».

Вступні випробування проводяться за основними дисциплінами навчального плану підготовки абітурієнтів на базі здобутого ступеня «молодшого спеціаліста» – «Основи економіки», «Основи менеджменту».

Програма фахового випробування розроблена для абітурієнтів, які вступають на навчання за освітнім ступенем «бакалавр» на спеціальність 073 «Менеджмент», спеціалізації «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)».

Мета фахових випробувань – перевірка теоретичної та практичної підготовки абітурієнтів на базі здобутого ступеня «молодший спеціаліст» і відбору серед абітурієнтів з метою навчання для здобуття ступеня «бакалавр» за спеціальністю спеціальності 073 «Менеджмент», спеціалізації «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)».

ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

Абітурієнти, які вступають на навчання за спеціальністю 073 «Менеджмент», спеціалізації «Менеджмент», повинні:

- володіти основним категорійним апаратом з дисциплін, знати та вміти пояснювати зміст основних економічних категорій, які включені до програми;
- вміти поєднати в цілісну систему знання про організацію, що діє в бізнесі;
- мати чітке уявлення про природу й різноманітність функцій менеджменту;
- знати основні наукові школи, теорії та концепції менеджменту;
- знати фактори зовнішнього середовища організації та вміти оцінювати їх вплив на організацію;
- мати уявлення про методи управління, їх відмінність та взаємозв'язок;
- володіти комплексом економічних знань щодо ресурсного потенціалу підприємства;
- знати процес управління персоналом підприємства та складові кадрової політики.

ЗМІСТ ПРОГРАМНОГО МАТЕРІАЛУ

Модуль 1. Основи економіки

Тема 1. Загальні поняття про економіку

Що вивчає економіка. Обмеженість ресурсів і необмеженість людських потреб. Економічні закони й категорії. Методи економічної науки.

Тема 2. Основні проблеми економіки

Основні проблеми економіки й особливості їхнього рішення в різних економічних системах основні проблеми економіки. Поняття економічної системи. Типи економічних систем.

Тема 3. Економічні потреби і способи їхнього задоволення

Економічні потреби як першооснова мотивації діяльності людини. Розмаїтість, класифікація й розвиток економічних потреб. Закон зростання потреб. Потреби й економічні інтереси. Закон корисності, що знижується, граничного блага.

Тема 4. Власність в економічній системі

Утримування власності: економічний і юридичний аспекти. Місце відносин власності в економічній системі. Методи зміни форм власності: роздержавлення й приватизація.

Тема 5. Процес виробництва

Виробництво і його основні елементи. Фактори провадів земля, праця, капітал, їхня характеристика. Гроші й капітал. Функції й види грошей. Закон грошового обігу. Витрати виробництва: суть, види, структура. Собівартість - мірило витрат підприємства. Шляхи зниження собівартості продукції на підприємстві. Основні показники господарської діяльності підприємства.

Тема 6. Підприємництво і його економічний зміст

Підприємництво як особливий фактор виробництва. Основні види підприємницької діяльності. Типи підприємців і їхні основні функції.

Тема 7. Підприємство як основна організаційна форма економіки

Сутність і функції підприємств. Основні критерії їхньої класифікації. Види підприємств в Україні відповідно до форм власності. Основні види підприємств відповідно до форм власності в промислово розвинених країнах. Господарчі товариства в Україні. Малі, середні й великі підприємства.

Тема 8. Підприємство в ринковому середовищі

Ринок. Види й типи ринків. Основні елементи ринку. Попит та пропозиція. Закон попиту та пропозиції. Ринкова рівновага. Еластичність попиту та пропозиції. Ціна. Ринкова ціна. Види цін. Прибуток підприємства. Поняття рентабельності.

Тема 9. Ринкова інфраструктура

Поняття ринкової інфраструктури. Товарні біржі і їхні функції. Фондові біржі і їхні функції. Біржі праці і їхньої функції. Банки і їхні види. Основні фінансово-кредитні установи.

Тема 10. Доходи власників факторів виробництва (виробничих ресурсів)

Заробітна плата. Форми й системи заробітної плати. Функції заробітної плати. Позичковий відсоток. Позичкові ставки. Основні види кредитів. Земельна рента. Ціна землі. Підприємницький дохід. Види прибутку. Рентабельність продукції, виробництва, продажів.

Тема 11. Менеджмент і маркетинг у підприємницькій діяльності

Поняття й мети менеджменту. Роль менеджера в керуванні і його характерні риси. Суть маркетингу, його головні елементи.

Тема 12. Система макроекономічних показників

Система національних рахунків. Валовий внутрішній продукт. Валовий національний дохід. Чистий національний дохід. Національний дохід.

Тема 13. Фінансово-грошова система

Фінанси, їхня сутність і функції. Структура фінансової системи держави. Державний бюджет і його структура. Бюджетний дефіцит. Податкова система. Види податків. Грошова система. Грошові агрегати. Інфляція як макроекономічне явище. Основні види причини й наслідку інфляції.

Тема 14. Проблеми зайнятості й безробіття

Ринок праці і його особливості. Безробіття і її основні форми. Рівень безробіття. Роль державної служби зайнятості на ринку праці.

Тема 15. Міжнародна економіка

Світова економіка й міжнародні економічні відносини. Міжнародний поділ праці - основа світового господарства. Міжнародна торгівля товарами й послугами. Міжнародна валютна система і її складені елементи.

Список рекомендованої літератури

1. Башнянин Г.І., Лазур П.Ю., Медведєв В.С. Політична економія: Ч. Загальна економічна теорія. Ч. 2. Спеціальна економічна теорія. - К.: Ніка-Центр, Ельга, 2010. - 528 с.
2. Бутук А.И. Экономическая теория. - К.: Вікар, 2011. -664 с.
3. Гальчинський А.С., Єщенко Л.С., Палкін Ю.І. Основи економічної теорії: Підручник. - К.: Вища школа, 2010. - 471 с.
4. Економічна теорія: політична економія. Підручник / За ред. С.І. Юрія. - К.: Кондор, 2009. - 604с.
5. Економічна теорія: політекономія: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. - 7-ме вид., стереотипне. - К.: Знання-прес, 2008. -718с.
6. Курс экономической теории / Под ред. М.Н. Чепурина, Е.А. Киселева. - Киров: Аса, 2011. - 624 с.
7. Лагутін В.Д., Попов В.М., Попова Н.В. Політична економія: Опорний конспект лекцій. - К.: КНТЕУ, 2011. - 140с.

8. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник. - 2-е вид. Т.Н. Климко, В.П. Несторенко, Л.О. Каніщенко та ін. - К.: Вища школа, 2010. - 608 с.

Модуль 2. Менеджмент організацій

Тема 1. Сутність, роль та методологічні основи менеджменту

Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Система відносин в організації як предмет вивчення менеджменту. Менеджмент як система наукових знань. Менеджмент як мистецтво управління.

Методи досліджень: діалектичний, конкретно-історичний, системний підхід; моделювання: вербальне, фізичне, аналогове, математичне; науковий, експертний, соціологічні методи: анкетування, інтерв'ювання, тестування.

Тема 2. Історія розвитку менеджменту

Передумови виникнення науки управління. Існуючі парадигми менеджменту. Класичні та неокласичні теорії менеджменту.

Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні.

Тема 3. Закони, закономірності та принципи менеджменту

Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний підхід; системний підхід; ситуаційний підхід. Закони і закономірності менеджменту. закон відповідності систем цілям; закон відповідності організації системи зовнішньому середовищу; закон інтеграції управління; закон економії часу; закон інерції систем; закон еластичності систем; закон безперервного удосконалення систем.

Сутність, природа та роль принципів менеджменту в досягненні мети організації. Класифікація принципів менеджменту. Принципи цілеспрямованості. Взаємозв'язок між принципами менеджменту.

Тема 4. Функції та методи менеджменту

Поняття функцій менеджменту. Функції менеджменту як види управлінської діяльності. Особливості формування функцій менеджменту. Класифікація і характеристика функцій менеджменту. Загальні (основні), конкретні (спеціальні) функції менеджменту. Динамічний взаємозв'язок конкретних і загальних функцій. Механізм реалізації конкретних функцій менеджменту на засадах використання загальних.

Сутність та класифікація методів менеджменту. Методи менеджменту як сукупність способів впливу керуючої системи управління на керовану. Методи менеджменту як результат виконання функцій менеджменту. Економічні методи менеджменту. Адміністративні методи менеджменту. Соціально-психологічні методи менеджменту. Механізм взаємодії методів, принципів та функцій менеджменту.

Тема 5. Процес управління

Процес управління як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту. Мета управлінського процесу, його учасники, предмет, засоби здійснення. Управлінський цикл. Управлінські процедури: цілевизначення, інформаційне забезпечення, аналітична діяльність, вибір варіанту дій, реалізація рішення, зворотній зв'язок. Особливості процесу управління: безперервність, нерівномірність, циклічність, послідовність, надійність.

Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень. Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Моделі прийняття управлінських рішень. Взаємозалежність рішень. Підходи до прийняття рішень. Різновиди технологій прийняття рішень. Якість управлінських рішень. Класифікація методів обґрунтування та прийняття управлінських рішень.

Тема 6. Планування як загальна функція менеджменту

Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок. Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування: визначення місій та цілей; оцінка сильних і слабких боків організації; розроблення стратегії. Політика, правила, процедури.

Класифікація цілей організації. Процес постановки цілей.

Тема 7. Організування як загальна функція менеджменту

Сутність функції організування та її місце в системі управління. Поняття та складові організаційної діяльності.

Повноваження, обов'язки, відповідальність. Процес делегування повноважень і відповідальності. Типи повноважень: лінійні, функціональні. Вертикальна та горизонтальна структуризація управління. Скалярний процес. Вертикальна координація: прямий контроль, стандартизація. Горизонтальна координація: взаємні комунікації, тимчасові робочі групи, комісії. Департаменталізація. Взаємодія та взаємовплив структур організації.

Тема 8. Мотивування як загальна функція менеджменту

Значення людського фактора в управлінні організацією. Психологічні та фізіологічні особливості працівника. Поняття мотивування. Принципи врахування інтересів у мотивації. Взаємозв'язок потреб, спонукань, цілей і заохочень працівника у процесі мотивації.

Теорії і моделі процесів мотивування: змістовний і процесний підходи. Співставлення теорій мотивування. Засоби мотиваційного впливу. Стимулювання праці: цілі, принципи, види, форми.

Тема 9. Контролювання як загальна функція менеджменту

Поняття контролю та його місце в системі управління. Принципи і цілі функції контролювання. Етапи процесу контролювання: формування стандартів вимірювання, порівняння фактичного виконання зі стандартами, оцінка та

регулювання. Модель процесу контролювання. Процес контролювання. Зворотній зв'язок при контролі. Види управлінського контролю.

Тема 10. Регулювання як загальна функція менеджменту

Поняття регулювання та його місце в системі управління. Види регулювання. Етапи процесу регулювання.

Тема 11. Інформація і комунікації в менеджменті

Інформація, її види та роль в менеджменті. Носії інформації. Класифікація інформації. Вимоги, які пред'являються до інформації.

Поняття і характеристика комунікацій. Різновиди «внутрішніх» та «зовнішніх» комунікацій. Перешкоди в комунікаціях. Зворотній зв'язок у процесі комунікації. Засоби комунікацій, їх переваги та недоліки.

Комунікаційний процес, елементи та етапи процесу. Моделі комунікаційного процесу. Організація комунікаційного процесу. Комунікаційні переваги.

Тема 12. Керівництво та лідерство

Поняття та загальна характеристика керівництва. Керівництво як об'єднувальна функція менеджменту. Основні фактори та визначальні аспекти керівництва. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада. Адаптивне керівництво. Влада як елемент примушення. Форми впливу та влади. Теорії лідерства. Типологія лідерів. Поняття стилю керівництва та континууму стилів керівництва. Характеристика та класифікація стилів керівництва. Фактори та передумови формування стилів керівництва. Критерії оцінки стилю менеджера.

Загальна характеристика моделі сучасного менеджера.

Тема 13. Ефективність менеджменту

Видова класифікація ефективності організації: індивідуальна, групова, загальноорганізаційна. Особливості оцінки різновидів ефективності.

Концепції визначення ефективності менеджменту в організації. Підходи до оцінки ефективності менеджменту в організації. Економічна, організаційна та соціальна ефективність менеджменту. Система показників економічної, організаційної та соціальної ефективності менеджменту, їх склад і методи визначення.

Напрями підвищення ефективності управління організацією. Сутність та різновиди відповідальності та етики у менеджменті.

Соціальна відповідальність як добровільна реакція на соціальні проблеми суспільства з боку організації. Сутність та значення соціальної поведінки менеджменту.

Культура менеджменту.

Список рекомендованої літератури

1. Армстронг М. Менеджмент: методы и приёмы / М. Армстронг – К. : Знання-Прес, 2006. – 876 с.
2. Баєва О.В. Основи менеджменту: практикум: Навч. Посібник / Баєва О.В.,

- Ковальська Н.І., Згалат-Лозинська Л.О. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 524 с.
3. Басій Н.Ф. Рекламний менеджмент: навч. посіб. / Н.Ф. Басій. – Львів : Вид-во ЛКА, 2011. – 328 с.
4. Басовский Л. Е. Менеджмент: учеб. пособ. / Л. Е. Басовский. – М. : ИНФРА-М, 2007. – 216 с.
5. Бланк І.О. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / І.О. Бланк. – К. : Ельга, 2008. – 724 с.
6. Василенко В.О. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. / В.О. Василенко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 440 с.
7. Виханський О.С. Менеджмент. Учебник. – 3-е изд. / О.С. Виханський, А.И. Наумов. – М.: Гардарики, 2000. – 528 с.
8. Гірняк О. М. Менеджмент. Теоретичні основи і практикум: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти / О. М. Гірняк, П. П. Лазановський. – К. : Магнолія плюс, Львів : Новий світ – 2000, 2003. – 336 с.
9. Гірняк О.М. Менеджмент: підручник. – 5-те вид., переробл. і допов. / О.М. Гірняк. – Львів : Магнолія 2006, 2008. – 352 с.
10. Герчикова И. Н. Менеджмент : ученик / Герчикова И. Н. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М. : ЮНИТИ, 2000. – 501 с.
11. Гріфін Р. Основи менеджменту : підручник / Гріфін Р., Яцура В. [наук. ред. В. Яцура, Д. Олесевич]. – Львів : Бак, 2001. – 624 с.
12. Економіка торговельного підприємства: підручник для вузів [Мазаракі А.А. та ін.; за ред. проф. Н. М. Ушакової]. – К. : Хрещатик, 1999.-6 52с.
13. Дикань Н. В. Менеджмент / Н. В. Дикань, І. І. Борисенко. – К.: Знання, 2008. – 389 с.
14. Кіндрацька Г. І. Стратегічний менеджмент / Г. І.Кіндрацька. – К.: Знання, 2010. – 360 с.
15. Кузьмін О. Є. Теоретичні та прикладні засади менеджменту: навч. посібник / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. – Львів : Національний університет „Львівська політехніка” (Інформаційно–видавничий центр ”ІНТЕЛЕКТ+” Інституту післядипломної освіти), Інтелект – Захід, 2002. – 228 с.
16. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту: підручник / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. – 2-ге вид., випр., допов. – К.: Академвидав, 2007. – 464 с.
17. Кудла Н.Є. Менеджмент туристичного підприємства : підручник. / Н.Є. Кудла. – К. : Знання, 2012. – 343 с.
18. Левицька Е.В. Менеджмент підприємств за кризових умов : навч. посіб. /

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступне випробування проводиться у вигляді тестування. Вступне випробування проводиться у строки, передбачені Правилами прийому до ДВНЗ УМО НАПН України.

На тестування вступник з'являється з паспортом. Вступник одержує варіант завдання, який містить 20 тестових завдань, для кожного з яких передбачено 4 варіанти відповідей. Кожна правильна відповідь дорівнює 5 балам.

Абітурієнту необхідно при виконанні кожного завдання обрати правильну відповідь і позначити її у рядку, який відповідає номеру цього завдання. Кожне завдання передбачає один правильний варіант відповіді. На виконання тестових завдань екзаменаційного білету відводиться 1 година 30 хвилин (90 хвилин).

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями (див. табл. 1).

Таблиця 1

Шкала критеріїв оцінки рівня фахових знань абітурієнтів

За шкалою університету	Визначення	Характеристика відповідей абітурієнта
0-20 балів	Незадовільний	Абітурієнт не усвідомлює змісту питання білету, тому його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Повна відсутність умінь міркувати. Обсяг розв'язаних тестів < 50%. У абітурієнта відсутня просторова уява, необхідна для розв'язування тестів.
20-50 балів	Задовільний	Відповіді на питання тесту носять фрагментарний характер, характеризуються відтворенням знань на рівні запам'ятовування. Абітурієнт поверхово володіє умінь міркувати, його відповіді супроводжуються другорядними міркуваннями, які інколи не мають безпосереднього відношення до змісту питання у тесті. Обсяг розв'язаних тестів у межах 50-75%. Абітурієнт погано володіє засобами відтворення.
50-90 балів	Достатній	У відповідях на питання тесту допускаються деякі неточності або помилки непринципового характеру. Абітурієнт демонструє розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу властивостей. Обсяг правильно розв'язаних тестів >75%. Результат розв'язування тесту містить окремі неточності і незначні помилки.
90-100 балів	Високий	Абітурієнт дає правильну відповідь на питання тесту. Його відповіді свідчать про розуміння навчального матеріалу. Обсяг правильно розв'язаних тестів $\approx$ 100%.

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 0 до 20 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для відбору для рекомендації до зарахування до ДВНЗ УМО НАПН України.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів фахової атестаційної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання.

ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДВНЗ «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ**

Освітній рівень - **бакалавр**

Галузь знань - **07 «Управління та адміністрування»**

Спеціальність - **073 «Менеджмент»**

Спеціалізація - **«Менеджмент»**

Експанаційний білет №1 фахового вступного випробування

- 1 В якому порядку реалізуються основні (загальні) функції управління?**
 - a) організація, планування, контроль, мотивація.
 - b) планування, організація, контроль, мотивація.
 - c) планування, організація, мотивація, контроль.
 - d) організація, контроль, мотивація, планування.
- 2 На що переважно спрямовані функції менеджменту?**
 - a). на досягнення певної мети організації.
 - b) на виконання виробничих завдань.
 - c) на досягнення відповідних економічних та соціальних показників в діяльності організації.
 - d) на досягнення запланованих прибутків.
- 3 До числа основних загальних функцій менеджменту не належать:**
 - a) планування.
 - b) кредитування.
 - c) організації, мотивації.
 - d) контроль.
- 4 Хто розподіляє функції управління в організації?**
 - a) спеціалісти.
 - b) робітники.
 - c) керівник організації.
 - d) спеціалісти та робітники.
- 5 Хто розподіляє функції в підрозділі організації?**
 - a) керівник підприємства.
 - b) відділ персоналу.
 - c) економісти.
 - d) керівник підрозділу.
- 6 Що забезпечує управлінська "функція мотивації"?**
 - a) досягнення особистих цілей.
 - b) спонукання працівників до ефективного виконання поставлених завдань.
 - c) виконання прийнятних управлінських рішень.

d) забезпечення безперечного впливу на підлеглого.

7 **Економічні методи менеджменту ґрунтуються на використанні:**

- a) економічних інтересів кожної особи.
- b) економічних інтересів колективу і особи.
- c) матеріальних інтересів тільки колективу.
- d) матеріальних інтересів тільки особи.

8 **На чому засновані методи менеджменту?**

- a) на основі нормативних актів управління.
- b) на дії об'єктивних законів розвитку суспільного виробництва.
- c) на основі діючих законів України.
- d) на основі статуту підприємства.

9 **Яким методам управління організаціями належить провідна роль у сучасних умовах ?**

- a) економічним.
- b) соціально-психологічним.
- c) організаційно-розпорядчим.
- d) розпорядчим.

10 **Що таке наказ?**

- a) розпорядчо-правовий документ, який видається керівниками та спеціалістами організації.
- b) акт управління.
- c) документ, який видається заступником керівника підприємства.
- d) розпорядчо-правовий документ, який видається керівником організації.

11 **Що таке розпорядження?**

- a) розпорядчо-правовий документ, який видається керівниками та спеціалістами організації.
- b) розпорядчо-правовий документ, який видається переважно керівниками структурних підрозділів організації.
- c) розпорядчо-правовий документ, який видається тільки спеціалістами організації.
- d) правовий документ, який видається тільки керівником організації.

12 **Лідерство в управлінні – це:**

- a) здатність впливати на менеджерів підрозділів і на окремих працівників.
- b) здатність впливати на окремих людей, на їх групи і досягати певних цілей.
- c) здатність впливати на колективи і досягати певних цілей.
- d) здатність впливати на окремі групи людей.

13 **Ситуаційний підхід до управління ґрунтується на:**

- a) виявленні факторів, що впливають на керівників середньої ланки, які безпосередньо виконують тактичні завдання.
- b) виявленні факторів, що впливають на поведінку менеджерів і підлеглих у різних ситуаціях.
- c) виявленні факторів, що впливають на керівників вищої і середньої ланки, які розробляють стратегію і тактику управління.
- d) виявленні факторів, що впливають на керівників вищої ланки.

14 Що таке юридична відповідальність?

- a) дотримання організацією державних актів та норм.
- b) виконання організацією діючих законів та законодавчих актів щодо сплати податків від отриманих прибутків.
- c) дотримання організацією конкретних державних законодавчих актів, інструкцій, норм тощо.
- d) дотримання організацією відповідних законів.

15 Виберіть зайві фази життєвого циклу організацій:

- a) народження та дитинство;
- b) юність та зрілість;
- c) диференціація та спеціалізація діяльності;
- d) старіння та відродження, або зникнення.

16 Політика розвитку персоналу передбачає

- a) визначення пріоритетів та цілей кадрової політики;
- b) формування принципів розподілу засобів, забезпечення ефективної системи стимулювання праці;
- c) формування принципів розподілу працівників по посадах та розробка ефективної системи стимулювання персоналу;
- d) забезпечення програм розвитку персоналу, профорієнтацію і адаптацію працівників, професійну підготовку і підвищення кваліфікації.

17 «Навчання персоналу» як один із етапів управління персоналом означає

- a) введення прийнятих працівників у фірму, розвиток у працівників розуміння вимог до них та того, яка праця отримує заслужену оцінку;
- b) розвиток у працівників розуміння вимог до них та того, яка праця отримує заслужену оцінку;
- c) розробку і здійснення програм для навчання трудовим навикам, які необхідні для ефективного виконання роботи;
- d) розробку системи мотивації з метою залучення, найму і збереження працівників.

18 Зайнятість це -:

- a) діяльність громадян, яка не суперечить Конституції і пов'язана із задоволенням їх особистих і громадських потреб та, як правило, приносить їм дохід;
- b) робота кадрових служб з укомплектування підприємств і організацій необхідною кількістю працівників;
- c) багатогранна діяльність працівника апарату управління, яка здійснюється в межах відповідної посади;
- d) врахування основних принципів і управлінської технології при реалізації відповідних видів діяльності.

19 Якщо управління розглядається не як серія розрізнених дій, а як єдиний процес впливу на організацію, то ми маємо справу з:

- a) системним підходом.
- b) ситуаційним підходом.
- c) процесним підходом.